עַל אַפּוֹטְרוֹפְּיָא שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ כגון שהושיבה בעלה חנונית, ומשבועה זו הוא פוטרה בכתיבה זו, אך אם תפגום כתובתה, ומחמת כן תתחייב שבועה, אין הוא פוטרה מאותה שבועה.

רַב נַחְמָן אָמַר בשם רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, הרי הוא פוטרה גם מהשבועה שהטילו חכמים עַל הַפּוֹגֶמֶת כְּתוּבָּתָהּ.

הגמרא מביאה דיון בענין זה: אַוֵּל [–הלך] רַב מָרְדְּכַי, אֲמָרָהּ לְשָׁמַעְתָּא – את הקושיא דלהלן קַמֵּיהּ [–לפני] דְּרַב אַשֵׁי, בְּשָׁלְמָא לְמַאן דְּאָמַר – מובן הדבר לדעת הסובר [רב נחמן] שהפטור במשנה הוא גם משבועה שהטילו חכמים עַל הַפּוֹגֶמֶת כְּתוּבָּתָהּ, דְּמִפְקָא אַדַּעְתָּהּ – שהאשה מעלה בדעתה בשעת נישואיה, דְּלָמָא מְצַטְרְכֵי לִי זוּזֵי, וְשָׁקְלִינָא מִכְּתוּבָּתַאי – שמא אצטרך למעות, ואטול אותם מחוב כתובתי; וְאָמְרָה לֵיהּ – ולכך אמרה לו בשעת נישואיה, כְּתוֹב לִי דְּלָא מַשְׁבַּעְתְּ לִי – כתוב לי שלא תשביע אותי כשאבוא לגבות את שאר הכתובה. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר – אבל לסובר [רב יהודה] שהפטור במשנה הוא רק משבועה עַל אַפּוֹטְרוֹפְּיָא שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ, מדוע תבעה האשה ממנו לכתוב לה שלא ישביענה, אִיהֵי מִי חֲוַת יָדָעָה דְּמוֹתֵיב לָהּ אַפּוֹטְרוֹפְּיָא – וכי ידעה מתחילה שיושיב אותה אפוטרופסית דְּאָמְרָה לֵיהּ כְּתוֹב לִי דְּלָא מַשְׁבַּעְתְּ לִי.

מתרצת הגמרא: אָמַר לֵיהּ רב אשי לרב מרדכי, אַתּוּן אֲהָא מַתְנִיתוּ לָהּ – אתם שניתם את דברי רב יהודה על החלק הראשון של המשנה, ולכן קשה לכם מדוע ביקשה ממנו לפטור אותה מהשבועה על אפוטרופוס שתעשה בחיי בעלה. אך אֲנָן, אֲהָא מַתְנִינָן לָהּ – אנו שונים את דברי רב יהודה על הסיפא של המשנה, ששנינו, הָלְכָה מַקֶּבֶר בַּעְלָהּ לְבֵית אָבִיהָ, אוֹ שֶׁחָזְרָה לְבֵית חָמִיהָ וְלֹא נַעֲשֵׂית אַפּוֹטְרוֹפְּיָא, אֵין הַיּוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ, וְאִם נַעֲשֵׂית אַפּוֹטְרוֹפְּיָא, יוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ עַל הָעָתִיד לָבֹא, וְאֵין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ עַל שֶׁעָבַר. ועל כך נשאלה השאלה, 'שֶׁעָבַר' מַאי עֲבִידְתִּיהּ, כלומר, עד מתי נחשב לשעבר, שהנכסים עדיין אינם נכסי יתומים, ואינם יכולים להשביע אותה. ועל שאלה זו אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שהפטור של הבעל מועיל לה להיפטר משבועה רק עַל אַפּוֹטְרוֹפְּיָא שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּחַיֵּי הַבַּעַל, אֲבָל על מה שהתעסקה בנכסים בֵּין מִיתָּה לְקִבּוּרָה, מַשְׁבְּעִינַן לָהּ – יכולים היורשים להשביעה, שכיון שהנכסים כבר עברו לרשות היורשים, שוב לא מועיל מה שהבעל פטר אותה על אחר מותו. וְרַב מַתְנָא אָמַר, אַפִּילּוּ על מה שהתעסקה בנכסים בֵּין מִיתָּה לְקִבּוּרָה, לֹא מַשְׁבְּעִינַן לָהּ – אין היורשים יכולים להשביעה. משום דְּאָמְרֵי נְהַרְדָּעֵי, לְכַרְנָא – לפרוע למלך מס גולגולת עבור היתומים, וְלִמְזוֹנֵי – למזון האשה והבנות והיתומים, וְלִקְבוּרָה – לקבורת המת או היתומים, מְזַבְּנִינַן בְּלֹא אַכְרָזְתָּא – מוכרים את נכסי היתומים בלא הכרזה, כיון שדברים אלו נצרכים מיד, ואין זמן לערוך הכרזה. ומטעם זה אף אין משביעים את האשה שהתעסקה בנכסים לצורך קבורת בעלה, שכן יתכן שמחמת דוחק הזמן מכרה את הנכסים בפחות משווים, ובשתשבע שלא זלזלה בנכסים, עלולה לבוא לידי שבועת שקר.

* * *

הגמרא מביאה דיון לגבי לשונות שונים שכתב הבעל כדי לפוטרה משבועה: אָמַר רַבָּה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אם כתב הבעל לאשה דְּלָא נָדֵר וּדְלָא שְׁבוּעָה, הוא עצמו אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָהּ, אֲבָל יוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ. אולם אם כתב לה נָקִי נָדֵר נָקִי שְׁבוּעָה, בֵּין הוּא וּבֵין יוֹרְשִׁין אֵין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ, הֵכִי קָאָמַר לָהּ – כך הוא מתכוין לומר לה, נַפְשָׁךְ בִּשְׁבוּעָתָא – נקי עצמך על ידי שבועה אם יחשדו בך שעיכבת מהנכסים.

דעה נוספת בענין החילוק שבין הלשונות: שָׁלַח רַבִּי זַבְּאי לְמַר עוּקְבָא, בֵּין אם כתב לה דְּלָא שְׁבוּעָה, בֵּין אם כתב לה דְּנָקִי שְׁבוּעָה, בֵּין אם כתב לה דְּלָא נָדֵר, וּבֵין אם כתב לה דְּנָקִי נָדֵר, הדין שוה בכולם, שאם כתב 'בְּנִכְסַי', הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָהּ, אֲבָל יוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ, אולם אם כתב שפוטר אותה מנדר ושבועה מִנְּכָסֶיהָ אֵילֵּין [–מנכסים אלו], בֵּין הוּא וּבֵין יוֹרְשָׁיו אֵין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ, כיון שפטרה משבועה על נכסים אלו ולא משנה ברשות מי הם.

דעה נוספת: אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל מִשּׁוּם אַבָּא שָׁאוּל בֶּן אִימָּא מָרְיָם, בֵּין אם כתב דְּלָא שְׁבוּעָה, בֵּין אם כתב דְּנָקִי שְׁבוּעָה, בֵּין אם כתב דְּלָא נָדֵר, וּבֵין אם כתב דְּנָקִי נָדֵר, בֵּין אם כתב מִנְּכָסַי, וּבֵין אם כתב מִנְּכָסֶיהָ אֵילֵּין [–מנכסים אלו], כוונתו היא שבֵּין הוּא וּבֵין יוֹרְשָׁיו אֵין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ. אֲבָל מָה אֲעֲשֶׂה שאי אפשר להורות כן, שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ חֲכָמִים, הַבָּא לִיפָּרַע מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים, לֹא יִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה, ולכן כשנפרעת כתובתה מהיתומים צריכה להישבע.

הגמרא מביאה גירסא שונה לדברי אבא שאול: וְאִיכָּא דְּאָמְרֵי לָהּ מַתְנִיתָא – ויש אומרים שדברי אבא שאול לא נאמרו כשמועה בשם שמואל, אלא נאמרו בברייתא, אַבָּא שָׁאוּל בֶּן אִימָּא מָרְיָם אָמַר, בֵּין דְּלָא שְׁבוּעָה, בֵּין דְּנָקִי שְׁבוּעָה, בֵּין דְּלָא נָדֵר, וּבֵין נָקִי נָדֵר, בֵּין מִנְּכָסַי, וּבֵין מִנְּכָסֶיהָ אֵילֵּין בֵּין הוּא וּבֵין יוֹרְשָׁיו אֵין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ. אֲבָל מָה אֲעֲשֶׂה, שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ חֲכָמִים, הַבָּא לִיפָּרַע מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים לֹא יִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

משנה

משנתינו מביאה אופנים שונים שהאשה צריכה להישבע כאשר היא באה לגבות כתובתה: הַפּוֹגֶמֶת כְּתוּבָּתָהּ, לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה שלא קיבלה את השאר. וכן אם עֵד אֶחָד מְעִידָהּ שֶׁהִיא פָּרוּעָה, והאשה מכחישה את העד, ואומרת שלא נפרעה, לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

וכן כשגובה כתובתה מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים, וּמִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים – וכן כשגובה מהלקוחות שקנו מבעלה קרקעות, וְשֶׁלֹּא בְּפָנָיו – וכן אם באה לגבות שלא בפני בעלה כגון שהלך למדינת הים, לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

המשנה חוזרת לפרש כל אחד מהאופנים שהוזכרו: הַפּוֹגֶמֶת כְּתוּבָּתָהּ, כֵּיצַד, הָיְתָה כְּתוּבָּתָהּ אֶלֶף וּזְוִז, וכשבאה לתבוע כתובתה אָמַר לָהּ הבעל, הִתְקַבַּלְתְּ כל כְּתוּבָּתֵךְ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא הִתְקַבַּלְתִּי מכתובתי אֶלָּא מָנֶה – מאה זוז, ועדיין אתה חייב לי תשע מאות, לֹא תִּפָּרַע את השאר אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

עֵד אֶחָד מְעִידָהּ שֶׁהִיא פְּרוּעָה, כֵּיצַד, הָיְתָה כְּתוּבָּתָהּ אֶלֶף וּזְוִז, וְאָמַר לָהּ הבעל הִתְקַבַּלְתְּ כְּתוּבָּתֵךְ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא הִתְקַבַּלְתִּי כלל, וְעֵד אֶחָד מְעִידָהּ שֶׁהִיא פְּרוּעָה, כדברי הבעל, לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים, כֵּיצַד, מָכַר כל נְכָסָיו לַאֲחֵרִים, וְהִיא נִפְרַעַת מִן הַלָּקוֹחוֹת, לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים, כֵּיצַד, אם מֵת הבעל, וְהִנִּיחַ נְכָסָיו לְיתוֹמִים, וְהִיא נִפְרַעַת כתובתה מִן הַיְתוֹמִים, לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

וְשֶׁלֹּא בְּפָנָיו כֵּיצַד, אם הָלַךְ לוֹ הבעל לִמְדִינַת הַיָּם, וְהִיא נִפְרַעַת כתובתה מנכסיו שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, אֵינָהּ נִפְרַעַת אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל זְמַן שֶׁהִיא תּוֹבַעַת כְּתוּבָתָהּ, הַיּוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ, וְאִם אֵינָהּ תּוֹבַעַת כְּתוּבָתָהּ, אֵין הַיּוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ.

* * *

גמרא

הגמרא מבררת מדוע הפוגמת כתובתה צריכה להישבע: **סָבַר** רָמֵי **בַּר חָמָא** [–לומר] שזו היא **שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא**, דְּקָא **טָעֵן** – משום שהבעל טוען שיש לו בידה פרעון של **הָמְאתַיִם**, וְקָא **מוֹדֶה לֵיהּ** – והיא מודה לו שנפרעה **בְּמֵאָה**, **חַיָּא לֵיהּ** – ואם כן הרי זו **הוֹדָאָה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה**, וְכָל **הַמּוֹדֶה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה יִשָּׁבַע** שבועה מהתורה. דוחה הגמרא: **אָמַר רָבָא**, **שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר, חֲדָא**, דְּכָל **הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה** – כל החייבים שבועה מדאורייתא, **נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין** מחמת שבועתם, וְאילו **הִיא** היינו הפוגמת כתובתה, **נִשְׁבַּעַת וְנוֹטֶלֶת** על ידי שבועה את שאר כתובתה. **וְעוֹד** שהרי מן התורה **אֵין נִשְׁבָּעִין עַל כְּפִירַת שִׁעְבּוּד קַרְקָעוֹת**, ואם כן לא יתכן ששבועה זו היא שבועה דאורייתא, שהרי קרקעותיו של הבעל משועבדות לכתובת אשתו, ותביעתה היא על קרקעותיו של הבעל.

מחמת קושיות אלו מפרש רבא באופן אחר את הטעם לשבועה זו: **אֶלָּא אָמַר רָבָא**, שבועה זו היא **מִדְּרַבָּנָן** והטעם שתיקנו שתישבע, משום **דִּפְרַע דַּיֵּיק** – מי שפורע חובו מדייק כמה הוא משלם, **דְּמִיפְרַע לֹא דַּיֵּיק** – אך מי שמקבל את התשלום אינו מדקדק כל כך, **וְרַמּוּ רַבָּנָן שְׁבוּעָה עָלָּהּ** – ולפיכך הטילו עליה חכמים חיוב שבועה, **כְּדֵי** שֶׁ**יְּהֵא יִתְיַדּוּק** – כדי שתדקדק היטב.

* * *

הגמרא מביאה ספק בענין שבועה זו: **אִיבַּעְיָא לְהוּ** – הסתפקו בני הישיבה, **פּוֹגֶמֶת כְּתוּבָתָהּ בְּעֵדִים**, כגון שאומרת קיבלתי ממך מנה ובפני עדים קיבלתיו, **מַהוּ**, האם יש לומר **אִם אֵיתָא דְּפָרְעָה** – אם נכון הדבר שפרע לה את השאר, **בְּעֵדִים חֲוֵה פָּרַע לָהּ** – היה פורע לה גם סכום זה בעדים, כשם שדקדק להעמיד עדים על הפרעון של המנה הראשון, **אוֹ דִלְמָא** – או שמא נאמר שמה שפרע לה המנה הראשון בפני עדים אינו מחמת שהקפיד על כך, אלא **אִיתְרַמּוּיֵי אִיתְרַמֵּי לֵיהּ** – הזדמנו לו עדים בשעת הפרעון.

הגמרא מנסה לפשוט את הספק: **תָּא שְׁמַע** ראיה מברייתא, **כָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה** – כל המחויבים שבועה מן התורה, **נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין** כלומר שעל ידי השבועה נפטרים מלשלם, אך אין חיוב שבועה בשביל ליטול ממון, **וְאִלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין** מתקנת חכמים, **הַשָּׂכִיר. וְהַנִּגְזָל. וְהַמֻּפְקָד. וְשֶׁכְּנֶגְדּוֹ** [–הנתבע] **חָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה. וְחֲנֻנְיֵי עַל פִּנְקָסוֹ. וְהַפּוֹגֵם שְׁטָרוֹ שֶׁלֹּא בְּעֵדִים** – שאין עדים שמסייעים לדבריו שקיבל חלק מהחוב. ומדייקת הגמרא מהברייתא, שדווקא מלוה שפוגם שטרו **שֶׁלֹּא בְּעֵדִים, אֵין** – צריך להישבע, משום שיש לחוש שנפרע גם את השאר בלא עדים, אך אם יפגום שטרו **בְּעֵדִים**, שרואים שהלוה מקפיד לפרוע בפני עדים, **לֹא** – אין משביעים אותו.

הגמרא דוחה את הראיה: **לֹא מִיבַּעְיָא קָאָמַר** – התנא של הברייתא נקט את דבריו בדרך 'אין צריך לומר'. וכך מתפרשת הברייתא, **לֹא מִיבַּעְיָא** – אין צריך לומר פוגמת **בְּעֵדִים, דְּוַדַּאי צְרִיכָה שְׁבוּעָה**, משום שאינה יכולה להכחיש את חלק הפרעון שהעדים מעידים, ואין לה נאמנות על השאר, **אֲבָל** פוגמת **שֶׁלֹּא בְּעֵדִים**, שהיתה יכולה להכחיש שלא קיבלה כלום, שהרי אין עדים על כך, ומודה שקיבלה את אותו חלק, **אֲיָמָא** – הייתי אומר שכיון שמעצמה הודתה, **תֵּיחֲוֵי** – תחשב **כְּמֵשִׁיב אֲבֵידָה** לבעליה, **וְתִשְׁקוֹל** – ותיטול את השאר **בְּלֹא שְׁבוּעָה, קָא מַשְׁמַע לַן** – לכך הוצרכה הברייתא להשמיענו, שאף במקרה זה צריכה שבועה.

* * *

ספק נוסף: **אִיבַּעְיָא לְהוּ, פּוֹחֶתֶת כְּתוּבָתָהּ** כלומר, שהיא טוענת שלא קיבלה כלום מדמי הכתובה, אך מכל מקום היא מודה שהבעל לא התחייב לה את כל הסכום הכתוב בכתובה אלא פחות מכך, **מַהוּ** – האם צריכה להישבע על המנה שתובעת או לא. וצדדי הספק הם, **מִי אֲמְרִינַן חַיְינוּ** – האם נאמר שדינה כמו **פּוֹגֶמֶת** כתובתה וצריכה שבועה. **אוֹ דִלְמָא** – או שמא יש לחלק ביניהם, **שְׁפוּגֶמֶת מִדְּרַבָּנָן** [–הרי היא מודה] **בְּמִקְצָת** הטענה, אך **הָא** – זו, הפוחתת כתובתה, **לֹא קָא מוֹדְיָא בְּמִקְצָת** – אינה מודה שקיבלה כלל, ואם כן אינה צריכה להישבע.

הגמרא פושטת את הספק מברייתא: **תָּא שְׁמַע, פּוֹחֶתֶת** כתובתה **תִּפְרַע** את מה שטוענת שחייב לה, **שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה, כֵּיצַד** זה פוחתת, **הָיְתָה כְּתוּבָתָהּ אֶלֶף זוּז, וְאָמַר לָהּ** הבעל, **הִתְקַבַּלְתִּי כְּתוּבָתֵךְ** ואיני חייב לך כלום, **וְהִיא אוֹמֶרֶת, לֹא הִתְקַבַּלְתִּי כלל**, אך **וְאֵינָהּ אֶלָּא מָנֶה, נִפְרַעַת** את אותו מנה **שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה.**

שואלת הגמרא: **בְּמַאי עָסְקִינַן** – באיזה כח גובה האשה את כתובתה, האם **בְּהַאי שְׁטָרָא** – בכח שטר זה, **הַאי שְׁטָרָא חַסְפָּא בְּעַלְמָא הוּא** – הרי שטר זה אינו נחשב אלא כסתם חרס, כיון שהיא מודה שהוא מזויף. מתרצת הגמרא: **אָמַר רָבָא בְּרֵיהּ דְּרַבָּה**, מדובר כאן **בְּאוֹפֶן שֶׁאוֹמֶרֶת** שהשטר נכתב כדין על ידו, ונחתם על ידי עדים על פי ציווי, אך **אֲמָנָה הָיְתָה לִי בֵּינִי לְבֵינוֹ**, שהאמין לי שלא אתבע יותר ממנה.

* * *

שנינו במשנה: **עַד אֶחָד מְעִידָהּ שֶׁהִיא פְּרוּעָה**, לא תפרע אלא בשבועה **סָבַר רָמֵי בַּר חָמָא לְמֵימַר, שְׁבוּעָה זוּ דְּאוֹרַיְיתָא** היא, משום **דִּכְתִיב** (דברים יט טו) **'לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ, לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָּאת'**, וחכמים דרשו **לְכָל עָוֹן, וּלְכָל חַטָּאת, הוּא דְּאִינוּ קָם** כלומר, מה שעדותו של עד אחד אינה מועילה היינו דווקא לענין עונש גוף ועונש ממון, **אֲבָל קָם הוּא לִשְׁבוּעָה** – לחייב את הנתבע שבועה כדי להכחישו ובכך להיפטר מהתביעה. **וְאָמַר מַר, כָּל מָקוֹם שֶׁהַשָּׁנִים** – שני עדים **מְחַיְּבִין אוֹתוֹ** בעדותם **מָמוֹן**, עד **אֶחָד מְחַיְּבוֹ** בעדותו **שְׁבוּעָה**, ואף בנידון של משנתינו היות ואם היו שני עדים מעידים שהיא פרועה לא היתה יכולה לגבות את כתובתה, אף בשיש עד אחד מחייב אותה שבועה.

רבא דוחה: **אָמַר רָבָא, שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר, חֲדָא, דְּכָל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין**, וְאילו **הִיא, נִשְׁבַּעַת** להכחיש את העד, **וְנוֹטֶלֶת** את כתובתה. **וְעוֹד** שהרי מן התורה **אֵין נִשְׁבָּעִין עַל כְּפִירַת שִׁעְבּוּד קַרְקָעוֹת**, ואם כן לא יתכן ששבועה זו היא שבועה דאורייתא, שהרי קרקעותיו של הבעל משועבדות לכתובת אשתו.

מחמת קושיות אלו מפרש רבא את השבועה באופן אחר: **אֶלָּא אָמַר רָבָא**, שבועת משנתינו היא **מִדְּרַבָּנָן**, כיון שיש לה שטר נגדו, ומן הדין גובה בלא שבועה, אך תיקנו זאת **בִּדֵי לְהָפִים** – לפייס את **דַּעְתּוֹ שֶׁל הַבַּעַל**, כיון שיש לו עד המסייע לדבריו.

הגמרא דנה כיצד ניתן להביאה לידי שבועה דאורייתא: **אָמַר רַב פָּפָּא,**

ספק נוסף: **אִיבַּעְיָא לְהוּ, פּוֹחֶתֶת כְּתוּבָתָהּ** כלומר, שהיא טוענת שלא קיבלה כלום מדמי הכתובה, אך מכל מקום היא מודה שהבעל לא התחייב לה את כל הסכום הכתוב בכתובה אלא פחות מכך, **מַהוּ** – האם צריכה להישבע על המנה שתובעת או לא. וצדדי הספק הם, **מִי אֲמְרִינַן חַיְינוּ** – האם נאמר שדינה כמו **פּוֹגֶמֶת** כתובתה וצריכה שבועה. **אוֹ דִלְמָא** – או שמא יש לחלק ביניהם, **שְׁפוּגֶמֶת מִדְּרַבָּנָן** [–הרי היא מודה] **בְּמִקְצָת** הטענה, אך **הָא** – זו, הפוחתת כתובתה, **לֹא קָא מוֹדְיָא בְּמִקְצָת** – אינה מודה שקיבלה כלל, ואם כן אינה צריכה להישבע.

הגמרא פושטת את הספק מברייתא: **תָּא שְׁמַע, פּוֹחֶתֶת** כתובתה **תִּפְרַע** את מה שטוענת שחייב לה, **שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה, כֵּיצַד** זה פוחתת, **הָיְתָה כְּתוּבָתָהּ אֶלֶף זוּז, וְאָמַר לָהּ** הבעל, **הִתְקַבַּלְתִּי כְּתוּבָתֵךְ** ואיני חייב לך כלום, **וְהִיא אוֹמֶרֶת, לֹא הִתְקַבַּלְתִּי כלל**, אך **וְאֵינָהּ אֶלָּא מָנֶה, נִפְרַעַת** את אותו מנה **שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה.**

שואלת הגמרא: **בְּמַאי עָסְקִינַן** – באיזה כח גובה האשה את כתובתה, האם **בְּהַאי שְׁטָרָא** – בכח שטר זה, **הַאי שְׁטָרָא חַסְפָּא בְּעַלְמָא הוּא** – הרי שטר זה אינו נחשב אלא כסתם חרס, כיון שהיא מודה שהוא מזויף. מתרצת הגמרא: **אָמַר רָבָא בְּרֵיהּ דְּרַבָּה**, מדובר כאן **בְּאוֹפֶן שֶׁאוֹמֶרֶת** שהשטר נכתב כדין על ידו, ונחתם על ידי עדים על פי ציווי, אך **אֲמָנָה הָיְתָה לִי בֵּינִי לְבֵינוֹ**, שהאמין לי שלא אתבע יותר ממנה.

* * *

שנינו במשנה: **עַד אֶחָד מְעִידָהּ שֶׁהִיא פְּרוּעָה**, לא תפרע אלא בשבועה **סָבַר רָמֵי בַּר חָמָא לְמֵימַר, שְׁבוּעָה זוּ דְּאוֹרַיְיתָא** היא, משום **דִּכְתִיב** (דברים יט טו) **'לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ, לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָּאת'**, וחכמים דרשו **לְכָל עָוֹן, וּלְכָל חַטָּאת, הוּא דְּאִינוּ קָם** כלומר, מה שעדותו של עד אחד אינה מועילה היינו דווקא לענין עונש גוף ועונש ממון, **אֲבָל קָם הוּא לִשְׁבוּעָה** – לחייב את הנתבע שבועה כדי להכחישו ובכך להיפטר מהתביעה. **וְאָמַר מַר, כָּל מָקוֹם שֶׁהַשָּׁנִים** – שני עדים **מְחַיְּבִין אוֹתוֹ** בעדותם **מָמוֹן**, עד **אֶחָד מְחַיְּבוֹ** בעדותו **שְׁבוּעָה**, ואף בנידון של משנתינו היות ואם היו שני עדים מעידים שהיא פרועה לא היתה יכולה לגבות את כתובתה, אף בשיש עד אחד מחייב אותה שבועה.

רבא דוחה: **אָמַר רָבָא, שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר, חֲדָא, דְּכָל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין**, וְאילו **הִיא, נִשְׁבַּעַת** להכחיש את העד, **וְנוֹטֶלֶת** את כתובתה. **וְעוֹד** שהרי מן התורה **אֵין נִשְׁבָּעִין עַל כְּפִירַת שִׁעְבּוּד קַרְקָעוֹת**, ואם כן לא יתכן ששבועה זו היא שבועה דאורייתא, שהרי קרקעותיו של הבעל משועבדות לכתובת אשתו.

מחמת קושיות אלו מפרש רבא את השבועה באופן אחר: **אֶלָּא אָמַר רָבָא**, שבועת משנתינו היא **מִדְּרַבָּנָן**, כיון שיש לה שטר נגדו, ומן הדין גובה בלא שבועה, אך תיקנו זאת **בִּדֵי לְהָפִים** – לפייס את **דַּעְתּוֹ שֶׁל הַבַּעַל**, כיון שיש לו עד המסייע לדבריו.

הגמרא דנה כיצד ניתן להביאה לידי שבועה דאורייתא: **אָמַר רַב פָּפָּא,**